

UJVIDÉKI HIRLAP

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU LAP.

Megjelenik minden SZERDÁN és SZOMBATON.

Előfizetés: egész évre 12 K., félévre 6 K.,
negyedévre 3 K.

Egyes szám kapható a kiadóhivatalban.

Felelős szerkesztő:

dr. Nemes Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Erzsébet tér 6-ik sz.

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Hirdetések díjszabály szerint.

A t. közgyűlésből.

Ujvidék, 1901. február 7.

Puskaporos volt a levegő. A karzat zsu folásig megtelt és a ki ezt ismeri, annak tudnia kell, hogy valami készül. Csakhogy nem az történt, a mit gondoltak. Miletics halála tárgyában vártak pattogó interpellációkat. Eleinte tényleg bár csak suttogva beszéltek arról, hogy a szabadelvűpárt meginterpellálja majd a polgármestert, hogy miért tüzetet ki a városháza zászlórudjára a fekete lobogót? Csakhogy a választ már jóval a közgyűlés előtt kapták meg, nem is a polgármestertől, hanem a legeslegilletékesebb forrástól, . . . a válasz pedig úgy hangzott: maradjon. T. i. a zászló. A zászló kedden tényleg le is került . . . egy rövid időre. Városszerte azt suttogták a kormány vétette le, pedig csak a szél szakította le. Igaz, hogy a rossz nyelvek azt mondták, hogy Széll Kálmán szakította le, de a rossz nyelvek hírének a hitelességét az este újból kitűzött zászló alaposan megczáfolta.

Igy a Miletics ügy nem került a közgyűlés napirendjére.

De volt ott más dolog, ami képes volt a városatyákat tűzbe hozni és nem egy helyen zajos jelenetek fordultak elő. Választás is volt. Nos, akik tudják mit jelent az választás, azok azt is tudják, hogy az nyugodt lefolyásu nem lehet. Ujvidéken legalább nem.

A polgármester helyettesét választották. E kérdésnél azután erős vita volt. De a légszeszgyár kérdése is, a hányszor az csak a közgyűlési terembe teszi lábát, zajos szokott lenni. Most is az volt. Ezek voltak a t. közgyűlés főbb jellemzőbb vonásai.

Négy órát mutatott a toronyóra, a mikor Péter Pál főispán a tanácssal a terembe vonult és a gyéren látogatott padok előtt a közgyűlést megnyitotta.

Csak a karzaton voltak sokan.

Péter Pál főispán előbb Mészáros Gáspárt, városunk hosszú időn át gazdasági tanácsnokát és helyettes polgármesterét paréntálta el.

A t. közgyűlés kegyeletteljesen akként bucsuzott Mészáros Gáspártól, hogy felállva mondta ki, hogy emléket a mai közgyűlés jegyzőkönyvébe örökíti meg.

Több, kisebb lényegtelen tárgy után a már jól megtelt padosorok mohón várták a mai tárgysor egyik legfontosabb kérdésének, a polgármester-helyettes választásának a kérdését.

Petzy Popovics István polgármester e tárgyban indítványt terjesztett a közgyűlés elé, mely szerint a gazdasági tanácsnoki állás a jövő évi tisztújításig függőben tartassék, hogy alkalmunk legyen, a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló reformokat jobban át tanulmányozni. Ez az első része az indítványnak. A második részben pedig a polgármester ideiglenes helyettesének a választását javasolja a közgyűlésnek. A tanács a polgármester indítványát magáévá tette.

Az 1. részt egyhangulag és minden szónyi vita nélkül hatályosra emelték. A másik rész pedig annál viharosabb és zajosabb jeleneteket idézett elő.

A szabadelvűpárton felhangzik a „Profuma” jelszó és minden szabadelvű sietve szájról szájra adja.

A szerbek oldalán Sztratimirovics neve kel harczra a Profumaéval.

Sztojkovits Száva ellenzi Profumát, mert vannak régebbi hivatalnokok, kik arra érdemesebbek és ajánlja dr. Sztratimirovics Vladimirt. (Zsiviózás a karzaton és a szerbek padjain).

Dr. Nemes Sándor a tanács indítványával szemben kijelenti, hogy nem tartja a szabályrendelettel megegyezőnek, hogy a polgármester-helyettesi állás betöltessék, ha a gazdasági tanácsnoki állást nem töltjük be, mert a szabályrendelet értelmében a polgármestert mindig az I. tanácsnok helyettesíti. A közgyűlés esetről esetre intézkedjék a polgármester-helyettes kijelöléséről. Így tehát a polgármester-helyettesi állás betöltéséről szó sem lehet.

Macsvanszky szerint ősi szokás, hogy a legöregebb hivatalnok avanszáll felfelé.

Dr. Milics: A legtöbb kvalifikációja is Sztratimirovicsnak van.

Dr. Csirics: Csak az első tanácsnok lehet a polgármester helyettese. Profuma ellen nincs kifogása, de Sztratimirovicsot erre az állásra kvalifikációja előbb érdemesíti. Ha Profuma lenne a helyettes-polgármester, ez az egész tisztviselőkar preterációját jelentené. (Zsiviózás a karzaton).

Dr. Vucsetics Illés szerint a szabályrendeletben az áll, hogy a tanácsból választatik a helyettes-polgármester. Nekünk csak 4 tanácsnokunk van, ezekből lehet csak választani. Indítványozza, válasszák meg Sztratimirovicsot. (Zsivió kiáltások).

Profuma Béla és Sztratimirovics Vladimir a teremből távoznak.

Az Ujvidéki Hirlap tárczája.

A krákéler.

A típus neve a természetrajzban: Krákéler extraordinarius L. — Az egyén a társadalomban: Hortovay Barnabás Ennek a névnek bemutatkozások és egyéb alkalmakkor bámulni való tökéletességgel képes bizonyos félelmes, megdöbbentő nuánstot kölcsönözni. A vizitkártyájának, a mely a legfinomabb elefántesontpapirból készült, félívnyi nagyságu és utolsó divat szerinti betűkkel van nyomva, vagy litografálva, bal sarkán hatalmas czimer, a melynek pajzsában ott látható egyik őse, a mint kivont vértől csepögő szabljára tűzve magasra emeli vitéz tusában megölt ellenfelének a törzstől elválasztott fejét. Nagyon büszke a nevére és ha hangulatban van, Árpádig viszi fel a családfáját.

Foglalkozása: tiszteletbeli segédfogalmazó valamelyik miniszteriumban. Arról a határozottságról, a melylyel a természetéről, lovairól, béreseiről beszél, mindenkinek azt kell feltennie, hogy földbirókos, de e tárgyban direkt nyilatkozatot nem tesz. Bizonyos, hogy minden elsején utalványt kap a postán, melyen azonban soha sincs 10 fillérnél nagyobb értékjegy.

Külseje: a rendesen valamivel magasabb. Az, amit szép fiúnak szoktak nevezni. Arcvonásai szabályosak, bajusza utolsó divat szerint oroszosan vágva, szakála beretválva.

Az arczkifejezése kellemes volna, de van benne bizonyos kemény, engesztelhetetlen vonás, mely arra van hivatva, hogy a chevalier sans peur et sans reproche-t azonnal elárulja. Bizozos könnyű eleganciával öltözködik, de a viláért sem gigerli. Kedveli a maszsziv, férfias tárgyakat s ép ezért gondosan ápolt kezén csak egyetlen hatalmas czimerrel ékesített pecsét gyűrűt hord, ez pedig a balkeze kisujján van. Egész megjelenése hideg, előkelő, imponáló. Az óralánczán külön vörös zszuszuk függnek, mindegyikük egy-egy értékes emlék. Egy gomb, a melyről egy pisztolygolyó vissza pattant, egy kiszakított csontszilánk, egy aranybafoglalt golyó, egy „peuser” stb. Szemén állandóan keret nélküli kristályüveg.

Állapota: természetesen nőtlen 28—30 éves. Fogai épek, testén néhány kisebb nagyobb varrott seb.

Életmódja, szokásai, tipikus sajátosságai: délelőttiét a miniszteriumban tölti, a hova még a tanácsosánál is később érkezik, a lényegében látván a tiszteletbeli állás legigazabb kritériumát. Nagyon előkelően él. Őt és hat között ebédel rendszeren a legelőkelőbb hotelben A Nemzeti Kaszinót igen elmaradt és telfuvalkodott testületnek tartja (azon on dit szerint, mert nincs reá kilátása, hogy bejusson), ellenben tagja egy kisebb klubnak.

Estéit ott tölti és kártyázik, még pedig mesés szerencsével. Az „on dit” azt is rebesgeti, hogy uri passzióinak költségét ebből fedezi. Egyáltalában, a kártyában zseni. A

klub tagjai vallás- és korkülömbőség nélkül élvezettel fosztatják ki magukat általa és ha elnyerte a pénzüket, sóhajtva mondják:

— Mily elegáusan játszik ez a Barnabás!..

Tekintélye rendkívüli és ez megkönnyíti számára a nyerést. Különösen lovagias ügyekben tartják elsősorú szaktekintélynek. Ő maga csak ritkán verekszik, s ebben különbözik fajrokonaitól, a krákéler „vulgaris”-tól. De ha mégis afférje támad, mindig tud az ügynek bizonyos regényes misztikus színt kölcsönözni. Asszony okvetlenül van a dologban, a feltételek pedig súlyosak. Inkább pisztolyra áll ki, mert nem tartja lovagiasnak, ha ő, a spadarsin karddal verekszik, míg a pisztoly nál inkább vannak mindkét félnek esélyei. Ha megsérül, okvetlenül talál valami plauzibilis indokot, melynek folytán sérthetlenségének gondosan őrzött híre nem csorbul, míg ha ellenfele buzza a rövidebbet, ezt mindenki természetesnek találja.

Lovagias ügyekben kedvteléssel funkcionál, s viszont a legkeresettebb párbajsegéd. Mások ügyeit igen könnyen veszi és mint szekundáns az, amit „nagyon snajdignak” szoktak nevezni. A fele párbajköltségei kolosszálisak, de mindenki boldog, ha az összeget köszönettel átnyújthatja neki. Sokkal korrektebbnek tartják és sokkal jobban félnek tőle, semhogy pár száz forint adósságra emlékeztetnék. Mindig gummi-kerekün jár, de lakása nincs. Hotelben lakik azzal az ürügygyel, hogy legközelebb etablírozatja magát.

Szlávy János 20 aláírással névszerinti szavazást kér.

Sztojkovics is bejelenti az elnöknek, hogy ő is mindjárt benyújtja a titkos szavazást kérelmező ívet.

A főispán azonban a nyílt szavazást rendeli el.

Dr. Csirics az ívet átadja az elnöklő főispánnak, ki azonban a megkezdett névszerinti nyílt szavazástól nem akar eltérni. (Zaj a szerbeknél.)

A szavazás eredménye a következő lett: Profumára esett 44, dr. Sztratimirovicsra 26 szavazat és így Profuma lett a polgármester helyettese.

Dr. Csirics óvást jelent be a szavazás ellen, mert a főispán a titkos szavazást nem engedte meg. (Zsiyó kiáltások).

Péter Pál: Én a törvény szerint jártam el.

Dr. Csirics: Engem a törvényre nem kell tanítani, én azt jól tudom.

A helybeli pénzügyeztetéknél elhelyezendő városi pénzeknél fejlődött ki kisebb vita.

A tanács azt javasolta ugyanis, hogy az árvapénzek az I. ujvidéki előlegezési egyesületen kívül valamennyi többi pénzügyeztetéknél helyeztessék el és pedig mert Balla Aladár dr. egyizben e tárgyban egy miniszteri rendeletre hivatkozott, mely szerint azon pénzügyeztetéknél, hol a városi ügyész a pénzügyeztető ügyésze is, pénzt nem szabad elhelyezni. Így indokolta Profuma főjegyző a városi tanács indítványát.

Balla Aladár szerint Profuma nem ismeri a miniszteri rendeletet . . .

Dr. Nemes Sándor ugy Profuma, mint Balla kijelentéseit akként rektifikálja, hogy a miniszteri rendelet egészen másképp szól és pedig akként, hogy a város ügyész nem lehet oly pénzügyeztető igazgatósági tagja, hol a város pénzeket helyez el. Kóromak tartja szülő a pénzügyeztető ha a pénzeit ezental nem helyezi ott el, mert ezáltal a pénzügyeztető a közönség előtt megbízhatóság tekintetében veszíteni fog. Ugy véli a kérdést megoldani, hogy a pénzt helyezzék el csak minden pénzügyeztetéknél kivétel nélkül, az ügyészeknek sem kell másról mint igazgatósági tagságáról lemondani. (Helyeslés).

Raabstern Mór helyesli dr. Nemes indítványát és azt magáévá teszi.

Balla és Raabstern ezután személyes kérdésben vitakoznak.

Profuma felvilágosításul megemlíti, hogy csak az árvapénzekről van ez esetben szó.

Petzy Popovics István polgármester

Legfőbb ambíciója: Becsületbirósági elnökké lenni.

Szerepe a természet háztartásában, haszna, kára, rendeltetése: Diszlet a társadalom parkettjén, az ember kicsiség prototypusa, az emberi nagyság allűrjeivel. Él az ostobákból és hülyékből, hogy az okosak tartsanak tőle. Szükséges rossz arra, hogy tudják, milyenek ne legyünk. Lét jogosultságát az adja, a mi a sünnét: ha hozzányulnak, szur.

Apja a hiúság, anyja a korlátoltság, a fajtája pedig örökkévaló . . .

Báttaszéki Lajos.

A levelezőlapok.

Egyszer egy özvegy embert, ki azonban még mindig csinos és fiatal, megzavart egy ifjú leány. A barátai nem tudták mire vélni a változást, mely a jókedvű pajtást egyszerre szótlanná tette, méltóvá varázsolta. Pedig nagyon egyszerű a dolog. A karsu, magas leány megjelenése megbontott szívében minden régi rendet, rohamosan ébredtek életre a régi édes vágyak s tavaszi verőfényben látta újra ragyogni az életet.

A leánynak más udvarlói is voltak, közöttük egy csinos ember, kit nagyon szívesen látott, ez még jobban megalondította a másodvirágzásban szenvedő szívet.

Abban az időben történt ez, midőn hozzánk is eljutott az „ansichtskártya” láz. A sugár,

megjegyzí, hogy a pénzügyeztető megbízhatóságát az elhelyezéstől el kell különíteni.

Dr. Nemes Sándor örömmel veszi tudomásul a főjegyző ur felvilágosításait, csak azt akarja megjegyezni, hogy ne nagyképűs ködjünk, hipokrizissal ne vakitassuk el magunkat, (általános derűtlenség) pénzünk nincs, a mi kevés pénzünk van, az csak 8 napig marad a pénzügyeztetőnél.

A szavazás eredménye akkép végződött, hogy a tanács javaslatát 59 szóval 9 ellen elfogadták.

Érdekes vita fejlődött ki a légszuszvilági-tásról szóló pontnál

Lapunk szerkesztője, dr. Nemes Sándor, e lap hasábjain egy év előtt hosszabb tanulmányokat közölt és a közgyűlésen is számokkal mutatta ki, hogy ha városunkban még 70 gázlámpát állítanak fel, úgy ez teljesen ingyen égne, továbbá a magánégetők ezáltal köbméterenként 1 krt takarítanak meg. Dr. Nemes Sándor hosszas tanulmányozás eredményeképp még azt is kikutatta, hogy az államvasutak a városnak adott kedvezményénél még olcsóbb árakat fizetnek, noha a légszuszgyárral kötött szerződés szerint a városnak adott kedvezményes áránál olcsóbban senki légszusz nem égethet. Ezáltal a légszuszgyár a várossal kötött szerződést megszegte. A tanács annak idején a mérnöki hivatal bízta meg az adatok megvizsgálásával. A mult évi október 5 i közgyűlésen a mérnöki hivatal azt jelentette, hogy dr. Nemes Sándor adatai nem felelnek meg a valóságnak. Dr. Nemes nem bízott a városi mérnöki hivatal adataiban, a közgyűlésnek indítványozta, vegye le a kérdést a napirendről és bocsássa az iratokat tanulmányozás céljából neki rendelkezésére.

A közgyűtés ekkép határozott is. A gazdasági biz. pedig a mérnöki hivattal dr. Nemes Sándor észrevételeit és ellenvetéseit újból megvizsgálta és a mai közgyűlésnek a következőket jelentette:

A város gázfogyasztása a mult év végével 280.000 köbmétert tett ki. Ahoz, hogy az évi gázfogyasztás 300.000 köbméterre emelkedjék, szükség volna még 70 új városi gázlámpa felállítására, mert a magánfogyasztásnak az eddigi tapasztalatok szerinti valószínű növekedése és a mult év végén felállított 22 új városi lámpa, meg a kimutatott 280.000 köbméternyi fogyasztásban csak rövid ideig vett részt — fogja a szükséges 20.000 köbméternyi fogyasztást eredményezni.

Az új lámpák felállítása esetén a város gázfogyasztása 300.000 köbmétert elérvén, a

gáz ára égő óránként számítva 1.6 kr.-ra szállana le.

Ezen esetben a város közvilágításának szükséglete a következő lesz: 560 láng à 1.6 = 14.336 frt. évi díj; ezen összegből levonva az eddigi 490 lámpa utáni gázfogyasztás ára 13328 frt, mutatkozik 1008 frt. több kiadás.

A 70 új gázlámpa felállítása esetén be-szünttetendő volna a 14 petroleum lámpa, a minek révén petroleum lámpaként 36 frt. összesen tehát 504 frt. megtakarítás állnék elő.

Ezen megtakarításnak a fent kimutatott 1008 frtnyi többkiadásból való levonása után mutatkozik 504 frt többkiadás

Egyben van szerencsénk tisztelettel jelen-teni, hogy a m. kir. államvasutak a beszerzett szerződés értelmében, a lefolyt évben a gázfogyasztásért köbméterenként 14.8 krt. fizetnek és az idei évtől kezdve 14.75 krt fognak fizetni, mert újabban 69 lámpát állított fel.

A város az épületek világításáért a lefolyt évben a szerződéses százalékos engedmény betudásáról 15.7 krt fizetett köbméterenként, tehát 0.9 krról többet mint az államvasutak.

Evvél szemben azonban már öt év óta évente 28 közvilágítási láng gázfogyasztását ingyen élveztük és pedig Fő utcán és Uri-utcán felállított lámpák után; ennek értéke — a lángok által fogyasztott 7000 köbmétert a közvilágítás 11.9 krnyi árral számítva — 833 frtot tesz ki; ezen összegnek a városi középületek világításáért fizetett 2630 frtból vajó levonása után, marad 1797 frt.; mely köbméterenként 11.16 krnak felel meg; ha ehhez hozzávesszük, hogy a középületekhez való vezetést a gázgyár ingyen szolgáltatta, végeredményében az tűnik ki, hogy eddig is a vasuténál olcsóbb gázt fogyasztottuk.

A gázgyár által f. évi 2382. szám alatt beadott jelentése szerint a folyó évtől kezdve a városi középületek világítása 13.65 kr. lesz köbméterenként, vagyis olcsóbb mint az államvasutak folyó évi ára az esetre is, ha az ingyen élvezett 28 gázláng megszüntetnének.

Ezzel tehát minden amit dr. Nemes Sándor felhozott, az utolsó szóig beigazoltott.

Dr. Nemes a mai közgyűlésen felhívja a figyelmet a tanács jelentésének azon részére, hol a tanács elismeri, hogy a légszuszgyár az államvasutaknak, a várossal kötött szerződéssel homlokegyenest a légszusz olcsóbban adja. A tanács megjegyzi ugyan, hogy a légszuszgyár rekompensáció fejében a piacon levő 28 lámpának 3 lángja helyett eddig csak 2 lángot számított. Ez nem hűségesség. A légszuszgyár továbbá még azt a

A szótlán ember öcsese nem tudta mi tévő legyen. Elküldte a bátyjának.

A levelezőlap éppen jó időben érkezett. A szótlán ember már megunt a szobafogságot, mely ártatlan cselfogása révén állandó otthon ülésre kényszerítette s éppen sétálni akart indulni.

Nem lehetett, a levelezőlap annyira kedves volt, hogy okvetlen válaszolni kellett. Válaszolt, — ez újra egy hétre a szobafogságot kötötte . . . s aztán még többször megismétlődött a dolog, úgy hogy mire a szótlán ember érzelmein győzedelmeskedve kikerült a szabad levegőre, annyi volt hivatalába a restanczia, hogy alig győzte.

Első szabad ideje a leányhoz vezette. Ott előveték, kikérdezték pesti útja felől s hazugságai — hála a vidék hátramaradásának — nem hagyták cserben

A szótlán ember boldog volt . . . örült ötlete sikerén . . . s biztos volt a diadalban . . . míg pár nap múlva híriül nem hozta a mende-monda, hogy a sugár, magas leány menyasszonya az ő legkiállhatatlanabb vetélytársának.

A hír egy időre tönkre lette kedélyét, de nem sokáig . . . a másodvirágzás hamar hullik.

A leányka azonban még ma is álmodozva emékezik egy szótlán emberre, ki a főváros zajába menekült, hogy feledni tudja „ő”-t.

Zombori Dezső.

kedvezményt adta az államvasutaknak, hogy a berendezés az államvasutnak tulajdonába megy át míg a város légszuszterelése a légszuszterelére maradnak és úgy a város tetemes kárt szenvedett

Indítványozza tehát: hívassék fel a légszuszterelére, hogy a felszerelésekért fizetett összeget, térítse vissza, állítson fel a város házában ellenőrző kamarát és utasítassék a mérnöki hivatal, hogy azt többiben vizsgálja meg, a polgármester pedig a közigazgatás menetéről teendő jelentésekbe vegye fel a légszuszterelésről és annak minőségéről a jelentését is, a naptárt mely szerint a lángok meggyújtatnak mutassák be a közgyűlésnek, állítassék fel mielőbb 70 láng, miáltal a légszuszterelés olcsóbb lesz. (Általános helyeslés).

Wimmer Károly felhívja a tanácsot, hogy a szerződés ránk nézve kedvező feltételeit használják ki.

Dr. Csirics nagyon helyesli dr. Nemes Sándor indítványát és azt pártolásra rendkívül érdemesnek tartja. Felhívja a tanács figyelmét, hogy a püspöki palota előtti gázlámpán, mely 3 utca torkolatában van, gázláng sohasem ég.

Popovits polgármester nagy elégtételnek tekinti, hogy három év előtt, mikor ő a piacon több lángégetését akarta, leszavazták és most annak szükségességét hangoztatják. Ellene van, hogy 70 új lángot állítsanak fel, mert a gazdasági bizottságnak komolyan kell azzal már foglalkozni, hogy a légszuszterelést villamosra alakítsák át és így ha most újabb lángot állítunk fel az átmenet a villamos világításra drágább lesz. A véleménye az, bizassék meg a gazdasági tanács e kérdéssel és neki teljesen szabadkéz engedjék.

Raabstern pártolja és helyesli dr. Nemes érvelését és indítványát, de kérdezi nem e lehetné a szerződést a gázgyárral, mivel azt be nem tartotta, teljesen felbontani? Utasítassék e kérdés a jogügyi bizottsághoz. A kérdést a jogügyi és gazdasági bizottságnak adták ki véleményezés végett. A gyárak telek átengedése iránti kérelmét a legközelebbi közgyűlés napi rendjére tűzték ki.

Még a gör. kel. iskola építésére szavaztak meg 4000 koronát, a polgármesternek pedig 2 havi szabadságot adtak és a közgyűlés ezzel véget is ért.

A népszámlálás Ujvidéken.

A nehéz munka végkép elkészült. A népszámlálási munkát befejezték és a sokatmondó számok, a melyek bennünket örömmel töltenek el, imár előttünk fekszenek.

Nem lesz érdektelen ha a népszámlálás alkalmából Ujvidék város fejlődésének történetét rövidesen közre adjuk:

Ujvidék városa területén, hol ma már egy szépülő és virágzó város terül el, régebben négy falu állott: Felső- Alsó-Zajol, Bivalyos, Csenej és Baksa. Ezek a 13-ik században még Tőre főúr birtokát képezték. A gazdag főúr halála után, ennek fia Péter lett az örökös. Csakhogy atyja örökének nem igen soká örvehetett, mert ő volt az, ki II. Endre nejét Gertrudot megölte és így fogságba került, a nagy birtok pedig a király tulajdonába ment át. Ezt IV. Béla király 1237. évben kiadott királyi oklevelében olvasható is: „Péternek javai, melyek az illetőnek hűtlensége miatt mivel a királyi anyját megölvén, felségsértést követett el, a királyi kezekre visszazállanak“. Béla király a négy falut utóbb, az akkor Magyarországra telepített Ciszterciaták adományozta. A ciszterciaták kolostora annak idején a mai pétervárad sörház területén állott. Pétervárad Péter főúr birtokát képezte és nevét is tőle nyerte. De ez a Pétervárad nem azonos a mai Péterváradal, hanem a régi Pétervárad Ujvidék határában állott.

Ezek a javak mind a „Bélakuti apátság“ (ciszterciaták) birtokában mentek át. A régi Pétervárad O Pétervárad nevével is viselte, és a Duna partján. A mai hidsánczok helyén terült el. Ezt környékezte a négy falu. A Du-

nának akkor más folyása volt, a Duna árja, a mai Bogdán-utczát mosták. A vonatohajók egész sora, a rajtalevők vig éneke mellett, kötött ki a Bogdán utca révházában. A régi Ujvidék ezen egyetlen emléke még ma is áll (Bogdán-utca 25. sz.) és Ujvidék legrégebbi épülete. A későbbi években O Pétervárad Vásáros-Váradnak nevezték, mert itt tartották a vásárokat. Még 1522 ben is ezen a neven szerepel a mai Ujvidék, 1526-ban azonban a mohácsi vész folytán a négy falu is elpusztult, de 1665 ben O Péterváradot ismét e helyen találjuk. Itt állott tehát a mai Ujvidék területén egy földvár, melyet jómódu magyar jobbány falvak környékeztek. A lakatlan földvár az évek multával is elpusztult. Odon falai közt csak dunai révészek tanyáztak. A földvárral szemben a Fruska Gora dunaháti ormán sziklavár épül és erre átszáll a „Pétervárad“ név. A bácskai oldalon levő O Pétervárad elnevezése pedig megmaradt, míg nem az idő végkép elmosta emlékét is.

A négy falu és O Pétervárad lakossága a mohácsi vésznapokig tisztán magyarok voltak. A régi Ujvidéken 1554 ben összesen csak 20 ház állott. 1570 ben 46 ra, 1590 ben 105 re szállott fel a házak száma. De ekkor már a magyarságnak nyoma se volt már. 1694 ben O Pétervárad helyén hidsánczot emelnek, ezeknek a környékén szerbek telepedtek meg, ezekből utóbb Granicsárok lettek. Ezek alacsony házakban, hidsánczokban laktak és leginkább kézművesek voltak. Volt köztük sok iparos, földmives, kertész, sőt kereskedő is. A pétervárad sánczok idejében 43 férfi és 18 fia volt a lakosság férfilétszáma. Ezekon kívül 215 katona volt itt elhelyezve, ezek a sánczokat őrizték.

Városunk a 18 ik században rohamos fejlődésnek indult. Az ország minden részéről lakók vándorolnak ide. Egymás után keletkeznek az egyházak. Templomok és iskolák épülnek. A város egységesen békésen fejlődnek és a lakosság békéjét misem zavarta. Ezen körülménynek tulajdonítandó, hogy 1742-ben Mária Theresia idejében a lakosságnak már módjában állott a megüritült országos kincstárban 80.000 ezüst forintot juttatni. E derek tett jutalma el nem maradt. Az 1748. február 1 én kiadott szabadalmi levél értelmében a „Pétervárad Sáncz“ megszűnik és a város szabad királyi város lett. Ekkor vette fel a mai Ujvidék (Novi-Grad, Neusatz) nevet. A szabadalmi levél értelmében a város ügyeinek a vezetésére 1 városbíró és 12 tanácsost választottak. Később a királyi helytartóság rendeletére konzult is választottak, illetve a legidősebb tanácsosból lett konzul (polgármester) és a városbíró helyettese. Ezek mindenkor tekintettel voltak arra, hogy a felekezetek békességben férjenek meg egymással. A későbbi években városi képviselőtestületek is alkattak. A béke olaját vivő galambot Ujvidék város czimerében is megtaláljuk.

Ilyen fokozatosan fejlődött a város azzá, ami most lett.

Ezzel Ujvidék fejlődésének történetéből rövid kívánatot akartunk nyújtani.

(Folytatjuk.)

Ujdonságok.

Miletics Szvetozár dr. temetése.

Ujvidék, 1901 február 6.

Lapunk legutóbbi számában részletesen megírtuk, hogy Miletics Szvetozár dr. holttestét e hó 6-án délelőtt Ujvidékre hozták és a katedrális templomban ravatalra helyezték.

Délután 2 órakor kezdődött az egyházi szertartás. Ötven tagu bizottság buzgólkodott a rend fenntartása érdekében. A templomban az ujvidékiek közül csak száz előkelőségnek juttattak helyet és pedig azon okból, hogy a horvátországi, szerbiai és magyarországi szerb egyházközségek küldötteit ott elhelyezhessék. A temetésen hatvan egyházközség képviseltette magát, köztük Sarajevo is. Koszoru csak harmincz adatott le, de a legtöbb egyház-

község a temetőben felállítandó Miletics sir-emléke nagyobb adományokat eszközölt és a gyűjtést a szerbség körében megindították.

A holttestet Sevcics Mitrofan püspök fényes papi assistencia mellett szentelte be. A templomban az emlékbeszédeket Popovics Bozsidar lelkész és dr. Vucsetics Illés ügyvéd tartották. A beszédek elhangzása után a menet megindult a Szücs-utczán, a Fő utczán át a piacra, hol az erre a czélra felállított tribün előtt megállt. Dr. Miladinovics rumai ügyvéd a horvátországi szerbek nevében, dr. Boksan a szerb Omladina nevében beszédeket tartottak. A koporsó mellett dr. Krno Milos, dr. Davidovacz, dr. Prodanovics, dr. Csirics Milán, dr. Lalosevics, dr. Bugarszki ügyvédek, mint az elhunyt kartársai, gyertyákat vittek. A város-ház előtti térről a menet a futtaki és alkotmány-utczán át a temetőbe ment, hol Miletics Szvetozárt a családi kriptában helyezték örök nyugalomra. A sirnál Varagyanin Arkád szerb iskolai igazgató, Kosztics Zsika utóbbi a zágrábi Omladina nevében, Milkovics Vlada a szerb földművelők nevében, Miloradovics Péra az ipárosok megbízásából, végül Bradvarovits Konstantin emlékbeszédeket tartottak.

A koporsót ezután a kriptába zárták és Miletics Szvetozár dr. már a magyar földben nyugossza örök álmát.

A rendőrség a temetés alatt példás rendet tartott fent, a mi főleg dr. Demetrovics Vladimir főkapitány érdeme.

A temetés után Nikita montenegrói fejedelemtől és Innocentius szerbiai metropolitától érkezett részvétet kifejező távirat. Egyáltalán a részvét a szerbség körében általános, a szerb lapok még ma is gyászkeretben jelennek meg és tele vannak Miletics czikkekkel.

Mulatságok.

1901. február hó 9-én: a Lövész-egylet bálja a lökörtben.

1901 február hó 9-én: Az ujvidéki m. kir. posta- és távirat alisztek és szolgák póstas-bálja az „Erzsébet“ szállodában.

1901. február 10-én: „Munkás Egylet“ bálja a „Grand Hotel Mayer“-ben.

1901. február 10-én: a „Polgári Daloskör“ estélye az „Erzsébet“-ben.

1901. február 19-én: a „Vörös Kereszt Egylet“ bálja az „Erzsébet“-ben.

(A „Munkás Egylet“) vasárnap e hó 3-án tartotta évi rendes közgyűlését, melyen a tisztújítást is megejtették. Elnökké egyhangu lelkesedéssel Raabstern Mór, ujvidéki gyárost választották meg, kiért a közgyűlés egy küldöttséget menesztettek. Az új elnök a tagok zajos éljenzése közt lépett a terembe és határos beszédben a munkások érdekét szívenhordó programmal beszédet mondott, melyet általános tetszéssel fogadtak.

(Borzalmas apagyilkosság). Berger István, a pétervárad 70. gyalogezred szakaszvezetője öreg atyját, Berger Györgyöt, egy szováltásból kifolyólag állatias módon baltával fejbevágtá úgy, hogy az öreg ember nyomban meghalt. Az emberi szováltásból kivetkötöttek bestiális katonát letartoztatták és a pétervárad katonai hatóságnak átadták.

(Klein Oszkár) ur mint lapunk mai hirdetésében látható, Fehér Istvánnak a „vörös kereszt“-hez címzett drogueráját átvette és mindent elkövetni ígér, hogy a közönség igényeit olcsó és pontos kiszolgálás által kielégítse

(A tanító-egyesület.) Legutóbbi számunkban megemlékeztünk a napokban alakult tanító-egyesületről. A kiküldött bizottság érintkezésbe lépett a város valamennyi tanítójával és azok nemzeti és vallási különbség nélkül a létesült egyletbe beléptek. Az egyesület, a mellett hogy czélja a társadalmi élet fejlesztésére is irányul, paedagogiai feladatokat tűzött ki maga elé. A tanítók ezen mozgalmát remélhetőleg a társadalom minden rétege örömmel üdvözli és azt mindenki támogatni fogja.

„Henneberg-selyem“

— csak valódi, ha közvetlen tőlem lesz beszerezve —
zubonyok és ruhákra fekete, fehér és színes, 65 krtól
14 frt 85 krig méterenként mindenkinek postadíj és
vámmentesen a házhoz szállítva. Mintát kívánatra.
Svájczba kétszeres portó.

Henneberg G. selyem-gyáros, Zürich.
os. és k. udv. száll.

Közgazdaság.

Physalis Franchetti. Az órlási ananász-cseresznye. Kihinából származik és 8 év előtt lett Európába behozva e bájos és sok évig kitartó, szabadban télálló növény, mely pompás és feltűnő kertidisz épügy mint gyümölcsöt termő növény. Mindig kedveltünk és igazi csemegének tekintettük az apró ananász-cseresznyét, — Physalis edulis — melyet uri asztalokon már vagy 30 év óta ismerik. Jeruzsálemi cseresznyének is szokás nevezni ez igen kellemes, pikáns és édes ízű gyümölcsöt. Vele minden tekintetben azonos az új „Franchetti“, csak hogy gyümölcsei háromszor akkora és nagy skarlátpiros hüvelyekkel vannak beborítva. A hüvelyek alakra igazán hasonlítanak a khinai lampionokhoz, miért is „Khinai lampionnövény“nek nevezik. A gyümölcsöket hagyjuk meg a hüvelyekben addig, a míg élvezni akarjuk. Leszedhetjük a gyümölcsöket augusztustól november kezdetéig s akkor jó részét el is tehetjük tavaszra, mivel igen jól tartósak. Izük zamatos, pikáns és édeskés-savanyus. Termelhetjük ez óriási ananász-cseresznyét kétféleképpen: vagy a gyökereket elültetése vagy a mag kivetése által. A gyökereket ősszel és tavasszal lehet elültetni — egyszerűen befektetjük a földbe oda, a hová kell. Igen hamar megfogamzanak, már az elültetés után való első évben hoznak gyümölcsöt s igen sok, hacsak nem örök időkre kitartanak. A magot tavasszal vetjük el; a magból nevelt növények szintén már az első év ősze felé fognak gyümölcsöt hozni. Ugy magot mint gyökereket bármely nagyobb magkereskedésben lehet beszerezni. H.

Az új hazai órlási poroz-cseresznye valamennyi eddig ismeretes cseresznyefajták között a legnagyobb és legszebb. Még a badacsonyi és a gemersdorfi óriás cseresznyét is felülmúlja nagyságra. A pompás világospiros gyümölcsei elragadtató szépek és asztalra kitűnőek, a menyiben keményhúsúak és kellemes édességgel bírnak. A gyümölcs sokáig eltartható. Nálunk e faj csak június végével szokott megérni, tehát a későnérő fajtákhoz számítható, a minek oka kiváló nagysága és vastag húsa. Mint piacra való cseresznye bőven meg fogja fizetni a termelését, mivel termőképessége igen nagy és alakja és ize szinte utólráhetetlen. Bátran lehet tehát következtetni, hogy ez lesz gyümölcskertjeink egyik legkiválóbb kedvence.

A fa erőteljesen nő és már hatalmas ágai és leveleivel rámutat, hogy gyümölcsei és rendkívüliek lesznek. Óriási termőképessége pedig eredménye a késői virágzásnak, mely oly időbe szokott esni, a mikor éjjeli fagyok és hidegebb időjárás egyáltalában már csak ritkaság számba mennek.

E gyönyörű cseresznyefajtát egy temesvári kerftulajdonos magról nevelte a kertében és több hirneves gyümölcsészeti szakértőnek küldött gyümölcsöket megbirálás céljából. Mindannyian meg voltak lepve s kijelentették, hogy soha nagyobb és jobb cseresznyét nem láttak. Az ottani faiskolatulajdonos Mühle Vilmos ennek folytán megvette e cseresznyét s most már kereskedelmi forgalomba is hozza. Országunknak északibb vidékein, hol e faj csak júliusban fog megérni kétségtelenül a legkedveltebb cseresznye lesz. Akkor fog piacra kerülni, a mikor az egyéb fajták már mind elmúltak s ha ritka szépsége már igen nagy vonzóerővel fog bírni, úgy késői érése is azt fogja biztosítani, hogy legalább úgy fizessék mint a legkorábbi cseresznyéket. Heim A.

Kiadó laptulajdonos:
Dr. Nemes Sándor.

Nyilt-tér.*

Nyilvános köszönet

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neunkirchenben (Alsó Ausztria) az anti-rheumatikus és antiarthritikus vértisztító-thea feltalálójának.

Köszvény és rheumatismus ellen.

Ha itt e helyen a nyilvánosság elé lépek, teszem ezt azért, mert kötelességemnek tartom Wilhelm urnak forró köszönetemet nyilvánítani azért, mert az ő vértisztító theája fájdalmas rheumának enyhét nyújtott és azért, hogy felhívjam figyelmét erre a kitűnő theára mindazoknak, akik e bajban szenvednek. Nem tudom el sem mondani azokat az óriási kinokat, miket 3 éven át, minden időváltozásnál kiállanom kellett, s miben sem orvos-ság, sem a badeni (Bécs melletti) kénestűdő használata sem segített. Álmatlanul hevertem éjjeleken át, étvágyam teljesen elfogyott, s testem is nagy mérvben fogyásnak indult. De miután e theát 4 héten át szakadatlanul használtam, fájdalmaim nemcsak hogy teljesen elmúltak, de ma, pedig már 6 hét óta nem használom a theát, — egész állapotom megjavult. Meg vagyok győződve, hogy mindenki aki hasonló bajban e thea segélyéhez fordul, azt és feltalálóját Wilhelm Ferencz urat áldani fogja.

Tisztelettel
Butschin-Streitfeld grófnő
ezredes neje.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

UNIV. MED.

Dr. Deák

egyetemes orvostudor

FOGORVOS

lakik **Fő-utca 3. sz.**

(Dimovics-féle házban.)

Az első ujvidéki magyar előlegezési egylet

alapszabályai értelmében

33-ik rendes közgyűlését

1901. évi márczius hó 3-án d. e. 9 órakor

AZ EGYLET HELYISÉGÉBEN

tartja meg, melyre a t tagok ezennel meghivatnak.

Szavazó-jegyek február hó 23-áig az egylet helyiségében válthatók.

A közgyűlés tárgyai:

- Közgyűlési elnök megválasztása.
- Bizottság megválasztása a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére.
- Az évi számadások előterjesztése, az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentése.
- A 30 igazgatósági tag és a felügyelőbizottság megválasztása.
- A vezérigazgató megválasztása.

Az igazgatóság.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy FEHÉR ISTVÁN urtól a „vörös kereszt“-hez ezimzett

illatszer- és chemikai áruk üzletét

megvettem, és hogy illatszer, chemikai, műszéri és fényképészeti czikkekből dusan felszerelt raktárt vezetek, az árat leszállítottam és főtörekvésemet oda irányítottam, hogy igen tisztelt ve-vőimet minden tekintetben kielégítem. Kiváló tisztelettel

Klein Oszkár

illatszer- és chemikai áruk kereskedése a „vörös kereszt“-hez

Ujvidék, Fő utca 25.

Egy előkelő

regi

biztosító társaság

HELYBELI

főügynöksége

betöltendő.

AJÁNLATAIKAT

a kiadóhivatalban meg-tudandó czimre.